

RESPUBLIKAMIZDA SIFATLI TA'LIMNI JORIY ETISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Kucharova Inobat Sharafovna

Toshkent amaliy fanlar universiteti "Psixologiya" kafedrası, v. b.

dotsent. kucharova72@mail.ru

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7930087>

ARTICLE INFO

Received: 01st April 2023

Accepted: 14th April 2023

Online: 25th April 2023

KEY WORDS

Innovatsion texnologiya, sifatli ta'lim, ta'lim dasturlari, yoshlar agentligi va forumlar, virtual darslik va laboratoriyalar, online testlar.

ABSTRACT

Sifatli ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash, davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari, umumta'lim maktablari, oliy o'quv yurtlari, xorijiy universitetlarning filiallari, IT-parklarini tashkil etish, virtual darsliklar va laboratoriyalar, online test va savollarni yechishda davlat dasturlari va kutilayotgan amaliy natijalarni tadbiq qilish.

KIRISH. Ma'lumki, respublikamizda yosh avlodning sog'lom o'sishi, sifatli ta'lim olishi va barkamol shaxs sifatida shakillanishi va yoshlarning madaniyat, san'at, sport, axborot texnologiyalari va kitob o'qishga bo'lgan qiziqishini har tomonlama qo'llab-quvvatlashga qaratilgan samarali ishlar amalga oshirilishi borasida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida» qarorining qabul qilinishi mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosatini keng ko'lamli ishlarni amalga oshirilishi asos bo'ldi. Yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, mamlakatimiz istiqboli uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir, tashabbuskor, shijoatli yoshlarni tarbiyalash borasida alohida tizim yaratildi, jumladan O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi, Oliy Majlis palatalari huzurida Yoshlar parlamentlari, O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi qoshida Yoshlar akademiyasi tashkil qilinishi va turli hududlarda "Loyihalar fabrikasi" ning ish boshlashi yuqorida ta'kidlangan fikrimizning yaqqol dalilidir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR. Respublikamizda tashkil etilayotgan yangi davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari, umumta'lim maktablari, oliy o'quv yurtlari, nufuzli xorijiy universitetlarning filiallari, zamonaviy IT-parklar, madaniyat muassasalari va sport inshootlari, mutlaqo yangi namunadagi ta'lim maskanlari — "Prezident maktablari", "Temurbeklar maktabi", "Ijod maktablari" bugungi globallashuv sharoitida raqobatga qodir bo'lgan yetuk kadrlarning yangi avlodini tarbiyalashga xizmat qilmoqda.

Yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizimini tubdan isloh qilish va yanada rivojlantirish maqsadida 2021-yil mamlakatimizda "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili" deb e'lon qilindi.

Yoshlar sohasidagi muammolarga samarali yechimlar ishlab chiqish, shuningdek, mamlakatimizda 2020-yil dekabr oyida tashkil etilgan O'zbekiston yoshlari forumida hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga va xalqimizga Murojaatnomasida qayd etilgan yoshlarga oid davlat siyosatini yangi bosqichga olib chiqish bilan bog'liq vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasining ta'limning barcha bosqichlarida yoshlarning sifatli ta'lim olishini ta'minlash, hududlarda inklyuziv ta'lim rivojlanishi uchun shart-sharoit yaratish, yoshlarni madaniyat, san'at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, yoshlarda axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish, ular o'rtasida kitobxonlikni targ'ib qilish, xorijdagi vatandoshlar bilan ishlash, xalqaro yoshlar tashkilotlari bilan hamkorlik qilish va xalqaro doirada tajriba almashish tizimini yanada takomillashtirishga oid qaror qabul qilindi. Ushbu qarorda nazarda tutilgan tadbirlarni moliyalashtirish manbalari sifatida O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti mablag'lari, jismoniy va yuridik shaxslarning homiylik xayriyalari, xalqaro moliya tashkilotlari, xorijiy davlatlar va boshqa donorlar kreditlari (qarzlari), grantlari va texnik ko'maklashish mablag'lari jalb etilmoqda.

NATIJALAR. Hozirgi kunda respublikada yoshlar manfaatlarini himoya qiladigan 830 dan ortiq nodavlat notijorat tashkilotlari va jamoat birlashmalari faoliyat olib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan yoshlarni madaniyat, san'at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, yoshlarda axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish, ular o'rtasida kitobxonlikni targ'ib qilish, xotin-qizlar bandligini ta'minlashga qaratilgan "Beshta muhim tashabbus" ilgari surildi.

O'tgan yillar davomida 42 ta tuman (shahar)larning 168 ta olis va og'ir ahvoldagi mahallalarida bu tajriba muvaffaqiyatli amalga oshirildi.

Hududlarda 72 ta Raqamli texnologiyalar o'quv markazlari tashkil etilib, "Ma'rifat karvoni" tadbirlari doirasida 3 milliondan ortiq kitoblar yoshlarga yetkazib berildi hamda "Yosh kitobxon" tanlovi, "Bir million dasturchi" kabi o'nlab yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Yosh avlod tarbiyasida hal qiluvchi o'rin tutadigan ta'lim tizimida ulkan o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, so'nggi to'rt yilda mamlakatda oliy ta'lim muassasalari soni 50 foizga (43 ta yangi) oshirilib, ularning soni 121 taga, yoshlarni oliy ta'lim muassasalariga qamrov 9 foizdan 25 foizga yetkazildi. 4 ta Prezident maktablari, 5 ta "Temurbeklar maktabi" va 9 ta ijod maktablari barpo etilib, "Zamonaviy maktab" dasturi joriy etilmoqda.

Respublikada faoliyat yuritayotgan tadbirkorlik subyektlarining 22,9 foizi (106 ming 574 tasi) 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar hissasiga to'g'ri keladi. Yakka tartibdagi tadbirkorlarning 21,5 foizini (71 ming 467 tani) 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar tashkil etadi. Shuningdek, mamlakatda 3,4 mingga yaqin yosh fermerlar, 7,8 mingga yaqin yosh hunarmandlar faoliyat yuritadi.

MUHOKAMALAR. O'zbekiston Respublikasi hukumatining o'z maqsadlaridan biri – mustaqil va zamonaviy yurt yaratishdir. Bu maqsadni amalga oshirish uchun esa avvalo, ta'lim

tizimini yanada rivojlantirish zarurdir. Bugungi kunda dunyoda ta'lim sohasida innovatsion texnologiyalar keng tarqaldi va bu yangiliklarga ochiq va barqaror bo'lishga yordam berdi.

Innovatsiyalarni joriy etish talabalar uchun ham katta imkoniyatlar yaratadi. O'qituvchilar, talabalarga berilgan vazifalarni avtomatik tarzda baholash, yangi tajribalar olish va shuningdek, talabalarni bir-biriga alohida bo'lmagan birlashish imkoniyatlarini beradi. Texnologiyalar, talabalarning umumiy ta'lim jarayonini chegaralashni yoki shunchaki bir necha muallimlar va darsliklar orqali ta'limni avvaldan o'qituvchilar tomonidan o'rganilgan va o'rganilayotgan fanning har qanday modullari tomonidan olinishini chegaralashni oldini olishga yordam beradi.

Bular jumladan, innovatsion texnologiyalar sifatli ta'limda muhim bir vazifani bajaradi va bu muhim masalalar o'qitishni eng yaxshi holatda amalga oshirishga to'g'ri keladi.

O'zbekiston Respublikasi hukumati ham ta'lim tizimini yanada rivojlantirish yo'llarini izlayapti. Bu yo'llarning boshida esa, sifatli ta'limni joriy etishda innovatsion texnologiyalarining roli katta ahamiyat kasb etadi.

Sifatli ta'lim, talabalar uchun qulay va samarali bo'lib, ularning o'qituvchilar bilan aloqalarini yanada oshiradi. Bu esa talabalarning bilim darajasini ko'tarib boradi va ularni mustaqil ish qilishga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion texnologiyalarning ta'lim jarayonida keng foydasi bor. Misol uchun, talabalar uchun interaktiv darsliklar tayyorlash mumkin bo'ladi. Bu darsliklar o'qituvchilar tomonidan bir necha tillarda tayyorlanishi mumkin va talabalarga o'qish paytida qulaylik yaratadi.

Bundan tashqari, innovatsion texnologiyalar talabalarga yaxshi bilim olishda ham yordam beradi. virtual darsliklar va laboratoriyalar, online testlar va savollarni yechish imkonini beradi. Shuningdek, innovatsion texnologiyalar o'qituvchilarga ham ko'p imkoniyatlar yaratadi. Masalan, onlayn tayyorlanadigan darsliklar va malakasini oshiradigan kurslar o'qituvchilar uchun foydali bo'ladi. Natijada, sifatli ta'limni joriy etishda innovatsion texnologiyalarining roli katta ahamiyat kasb etadi. Bu texnologiyalar sayesinde ta'lim jarayoni yanada samarali va tezroq rivojlantirilmogda. Shuning uchun, O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini yanada rivojlantirish yolida innovatsion texnologiyalardan keng foydalanishi zarurdir.

O'zbekiston Respublikasi hukumatining "Sifatli ta'limni yanada oshirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq, ta'lim tizimini yanada rivojlantirish va sifatli ta'limni joriy etish maqsadida innovatsion texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Bu innovatsion texnologiyalar, o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi o'zaro almashishni yanada osonlashtirish va ta'lim jarayonini yanada qulaylashtirish imkoniyatini beradi.

Sifatli ta'lim, o'quvchilarning o'zlashtirilgan ta'lim dasturiga mos ravishda, o'rganish jarayonida o'zlashtirilgan tadqiqotlar, maslahatlar va samarali tajriba olganligini anglatadi. Bu esa, o'quvchilarni mustaqil fikrlash, ijtimoiy tajriba va muhitni tushunish, qiyosiy tahlil qilishga yordam beradi. Bu maqsadga erishish uchun, inson taraqqiyoti va rivojlanishi uchun zarur bo'lgan innovatsion texnologiyalardan foydalanish zarurdir.

Sifatli ta'limni joriy etishda innovatsion texnologiyalarning roli juda katta. Bu texnologiyalar, o'quvchilarga turli dasturlar va ilovalar yordamida ta'limni yanada

qulaylashtirishga imkon beradi. Shu bilan birga, o'qituvchilar o'quvchilarni o'qitish usullarini yangilash va o'quv jarayonini yanada qulaylashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

XULOSA. Respublikamizda olib borilayotgan barcha innovatsion loyiha va texnologiyalar tadbirlarini tashkil qilish, zamonaviy ta'lim dasturlarini tuzish, o'quv dasturlarini yaratish, undan foydalanish, o'quv jarayonini baholash va ta'limni baholashni osonlashtiradi. Bu esa, o'quvchilarning o'ziga mos ta'lim yo'nalishini tanlashiga, o'quvchilarning o'ziga mos ta'lim dasturini tanlashiga va ta'limning sifatini yanada oshirishiga imkon beradi.

Innovatsion texnologiyalar, o'quvchilarni o'zlashtirilgan ta'lim dasturiga mos ravishda, ta'limni yanada qulaylashtirish, o'quvchilarga turli dasturlar va ilovalar yordamida ta'limni yanada qulaylashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ta'lim tizimini yanada rivojlantirish va sifatli ta'limni joriy etish maqsadida innovatsion texnologiyalardan foydalanish zarurdir.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar 18.01.2021 yildagi 23-sonli Mahkamasining qarori.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: TDPU, 2006.
3. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – T.: Pedagog, 2004.
4. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat / S.A.Madiyarova va b. – T.: "Iqtisod-moliya", 2009.
5. Sayidaxmedov N., Ochilov A. Yangi pedagogik texnologiya mohiyati va zamonaviy loyihasi. – T.: RTM, 1999.
6. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – T.: Fan, 2006.